

De drie Heilige Dagen in de Goede Week

Goede Vrijdag
19 april anno Domini 2019

De passie van Jezus Christus
gelezen uit het Evangelie naar Lucas

Voorafgaand aan de dienst zijn we stil.

VOORBEREIDING

Moment van stilte en bemoediging *gemeente gaat staan*

Onze hulp is in de Naam van de Heer
DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT
die trouw houdt tot in eeuwigheid
EN NIET LAAT VAREN HET WERK VAN ZIJN HANDEN

Drempelgebed

Bij U, Heer, schuilen wij
in het onbarmhartig licht
van deze dag.
Hoor ons, God,
en blijf ons niet ver.

HOOR ONS, GOD,
EN KOM ONS TE HULP.

Gij zijt een wal
tegen nacht en ontij,
Gij, de grond
van ons vertrouwen.
In uw handen, Heer,
bevelen wij ons leven.

BESCHUT ONS
MET DE SCHADUW
VAN UW VLEUGELS.

Hier gedenken wij
Jezus Messias,
in zijn lijden, in zijn dood.
In de dagen van zijn leven
heeft Hij
onze zwakheid gedragen,
onze leegte onder ogen gezien.
Hier zien wij op
naar het kruis.

Laat dit uur voor ons zijn
als een waken en bidden
met Hem.

IN UW HANDEN, HEER,
BEVELEN WIJ
ONS LEVEN.
AMEN.

Zingen Psalm 22: 1 en 2

waarna de gemeente gaat zitten

DE PASSIE GELEZEN EN GEZONGEN
(Evangelie naar Lucas: NBV 2004)

Gebed

Lezingen en zang

Uit de Tora Exodus 14:15-20 (Willibrord 2012)

15 Toen sprak de HEER tot Mozes: ‘Wat roept u Mij toch. Beveel de Israëlieten verder te trekken. 16 Uzelf moet uw hand opheffen, uw staf uitstrekken over de zee en haar in tweeën splijten. Dan kunnen de Israëlieten over de droge bodem door de zee trekken. 17 Ik ga de Egyptenaren halsstarrig maken, zodat zij hen achterna gaan. En dan zal Ik mijn heerlijkheid bewijzen ten koste van de farao en heel zijn legermacht, zijn wagens en zijn wagenmenners. 18 De Egyptenaren zullen weten dat Ik de HEER ben, als Ik mijn heerlijkheid bewijs ten koste van de farao, zijn wagens en zijn wagenmenners.’

19 De engel van God die aan de spits van het leger van de Israëlieten ging, veranderde van plaats en stelde zich achter hen op. De wolkkolom ging weg van de spits en stelde zich achter hen op. 20 Zo kwam zij tussen het leger van de Egyptenaren en het leger van de Israëlieten in te staan. De wolk bleef donker zodat het die nacht niet tot een treffen kwam.

Zingen 350: 1, 3 en 4

Lucas 22:39-46

39 Hij vertrok en ging volgens zijn gewoonte naar de Olijfberg. De leerlingen volgden hem. 40 Toen hij daar was aangekomen, zei hij tegen hen: ‘Bid dat jullie niet in beproeving komen.’ 41 En hij liep bij hen weg, tot ongeveer een steenworp ver, en knielde daarna neer om te bidden. Hij bad: 42 ‘Vader, als u het wilt, neem dan deze beker van mij weg. Maar laat niet wat ik wil, maar wat u wilt gebeuren.’ 43 Uit de hemel verscheen hem een engel om hem kracht te geven. 44 Hij werd overvallen door doodsangst, maar bleef bidden; zijn zweet viel in grote druppels als bloed op de grond. 45 Toen hij na zijn gebed opstond en terugliep naar de leerlingen, zag hij dat ze van verdriet in slaap waren gevallen, 46 en hij zei tegen hen: ‘Waarom slapen jullie? Sta op en bid dat jullie niet in beproeving komen.’

Zingen 582: 1, 3 en 4

Lucas 22:47-53

47 Terwijl hij nog sprak, kwam er opeens een horde mensen aan. Voorop liep de man die Judas heette, een van de twaalf; hij ging naar Jezus toe om hem te kussen. 48 Maar Jezus zei tegen hem: ‘Judas, lever je de Mensenzoon uit met een kus?’ 49 Toen degenen die bij hem stonden zagen wat er ging gebeuren, vroegen ze: ‘Heer, zullen we er met het zwaard op los slaan?’ 50 En een van hen sloeg in op de dienaar van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af. 51 Maar Jezus zei: ‘Houd daarmee op. Zo is het genoeg!’ Hij raakte het oor aan en genas de man. 52 Tegen de hogepriesters en tempelwachters en de oudsten van het volk die op hem afgekomen waren, zei hij: ‘Als tegen een misdadiger bent u uitgetrokken met zwaarden en knuppels? 53 Dagelijks was ik bij u in de tempel, en toen hebt u geen vinger naar me uitgestoken, maar dit is uw uur, het uur van de macht van de duisternis.’

Zingen 558: 1, 2 en 4

Lucas 22:54-62

54 Ze grepen hem vast en voerden hem weg, en brachten hem naar het huis van de hogepriester. Petrus volgde hen op een afstand. 55 Ze staken een vuur aan midden op de binnenplaats en gingen eromheen zitten; Petrus voegde zich bij hen. 56 Een dienstmeisje zag hem bij het vuur zitten, keek hem strak aan en zei: ‘Die man hoorde er ook bij!’ 57 Maar hij ontkende het: ‘Ik ken hem niet eens!’ 58 Even later merkte een ander hem op en zei: ‘Jij bent ook een van hen!’ Maar Petrus zei: ‘Welnee man, helemaal niet.’ 59 En ongeveer een uur later zei nog iemand met grote stelligheid: ‘Ja zeker, die man was ook in zijn gezelschap, hij komt immers ook uit Galilea.’ 60 Maar Petrus zei: ‘Ik weet niet waar je het over hebt.’ En op datzelfde moment, terwijl hij nog sprak, kraaide er een haan. 61 De Heer draaide zich om en keek Petrus aan, en toen herinnerde Petrus zich de woorden van de Heer: ‘Nog voor er vannacht een haan heeft gekraaid zul je mij driemaal verloochenen.’ 62 Hij ging naar buiten en huilde bitter.

Zingen   561: 1, 4 en 5

Lucas   22:63-71

63 De mannen die Jezus gevangenhielden, dreven de spot met hem en geselden hem. 64 Ze blinddoekten hem en zeiden: ‘Profeteer nu maar, wie is het die je geslagen heeft?’ 65 En ze zeiden nog tal van andere lasterlijke dingen tegen hem.

66 Toen het dag werd, kwam de raad van oudsten van het volk bijeen, hogepriesters zowel als schriftgeleerden, en ze leidden hem voor in hun raadszitting. 67 Ze zeiden: ‘Als u de messias bent, zeg het ons dan.’ Maar Jezus antwoordde: ‘Als ik het u zeg, gelooft u mij toch niet. 68 En als ik een vraag stel, antwoordt u toch niet. 69 Maar vanaf nu zal de Mensenzoon gezeten zijn aan de rechterhand van de Almachtige.’ 70 Toen zeiden allen: ‘U bent dus de Zoon van God?’ Hij antwoordde: ‘U zegt dat ik het ben.’ 71 Ze zeiden: ‘Waarvoor hebben we nog getuigenverklaringen nodig? We hebben het immers zelf uit zijn eigen mond gehoord!’

Zingen   575: 1 en 2

Lucas   23:1-12

1 Ze stonden allen op en leidden hem voor aan Pilatus.

2 Daar brachten ze de volgende beschuldigingen tegen hem in: ‘We hebben vastgesteld dat deze man ons volk van het rechte pad afbrengt en de mensen ervan weerhoudt belastingen aan de keizer te betalen en dat hij van zichzelf zegt de messiaanse koning te zijn.’ 3 Pilatus vroeg hem: ‘Bent u de koning van de Joden?’ Jezus antwoordde: ‘U zegt het.’ 4 Daarop zei Pilatus tegen de hogepriesters en de samengeschoolde menigte: ‘Ik vind niets waaraan deze man schuldig is.’ 5 Maar ze bleven hardnekkig beweren: ‘In heel Judea ruit hij met zijn onderricht het volk op, van Galilea tot hier!’ 6 Toen Pilatus dit hoorde, vroeg hij aan Jezus of hij uit Galilea kwam, 7 en toen hij beseftte dat hij onder Herodes’ gezag viel, stuurde hij hem naar Herodes, die op dat moment in Jeruzalem verbleef.

8 Herodes was bijzonder blij toen hij Jezus zag, want hij wilde hem al heel lang ontmoeten omdat hij veel over hem gehoord had. Bovendien hoopte hij hem een wonder te zien doen. 9 Hij ondervroeg hem uitvoerig, maar Jezus antwoordde hem niet één keer. 10 De hogepriesters en de schriftgeleerden die erbij stonden, brachten zware beschuldigingen tegen hem in. 11 Hierop begonnen Herodes en zijn soldaten Jezus te honen, en ze dreven de spot met hem door

hem een pronkgewaad om te hangen. Zo stuurde hij hem terug naar Pilatus. 12 Op die dag werden Herodes en Pilatus vrienden, terwijl ze altijd elkaars vijanden waren geweest.

Zingen 558: 6, 7 en 8

Lucas 23:13-25

13 Pilatus riep de hogepriesters en de leiders en het volk bij zich 14 en zei tegen hen: ‘U hebt die man voor mij gebracht als iemand die het volk van het rechte pad afbrengt, maar u weet dat ik hem, toen ik hem in uw bijzijn verhoorde, aan geen van de zaken waarvan u hem beticht schuldig heb bevonden. 15 En Herodes evenmin, hij heeft hem immers naar ons teruggestuurd; hij heeft niets gedaan waarop de doodstraf staat. 16 Dus zal ik hem vrijlaten, nadat ik hem heb laten geselen.’ 18 Maar ze begonnen met zijn allen luidkeels te schreeuwen: ‘Weg met hem! Laat Barabbas vrij!’ 19 Deze laatste was gevangengezet wegens een oproer dat in de stad had plaatsgevonden en wegens moord. 20 Pilatus praatte opnieuw op hen in omdat hij Jezus wilde vrijlaten. 21 Maar ze schreeuwden het uit: ‘Kruisig hem, kruisig hem!’ 22 Voor de derde maal zei hij tegen hen: ‘Wat voor kwaad heeft die man dan gedaan? Ik heb niets gevonden waarvoor hij de doodstraf verdient. Dus zal ik hem vrijlaten, nadat ik hem heb laten geselen.’ 23 Maar ze bleven luidkeels eisen dat hij gekruisigd zou worden, en met hun geschreeuw wonnen ze het pleit: 24 Pilatus besloot hun eis in te willigen. 25 Hij liet de man gaan die wegens oproer en moord gevangen was gezet en om wiens vrijlating ze hadden gevraagd, en leverde Jezus uit aan hun willekeur.

Zingen Liedboek 1973 - gezang 177: 1, 2 en 3

Lucas 23:26-32

26 Toen Jezus werd weggeleid, hielden de soldaten een zekere Simon van Cyrene aan, die net de stad binnenkwam. Ze legden het kruis op zijn rug en lieten het hem achter Jezus aan dragen. 27 Een grote volksmenigte volgde Jezus, evenals enkele vrouwen die zich op de borst sloegen en over hem weeklaagden. 28 Jezus keerde zich echter naar hen om en zei: ‘Dochters van Jeruzalem, huil niet om mij. Huil liever om jezelf en je kinderen, 29 want weet, de tijd zal aanbreken dat men zal zeggen: “Gelukkig wie onvruchtbaar is, gelukkig de moederschoot die niet gebaard heeft en de borst die geen kind heeft gezoogd.” 30 Dan zullen de mensen tegen de bergen zeggen: “Val op ons neer!” en tegen de heuvels: “Bedek ons!” 31 Want als dit gebeurt met het jonge hout, wat zal het verdorde hout dan niet te wachten staan?’ 32 Samen met Jezus werden nog twee anderen, beiden misdadigers, weggeleid om terechtgesteld te worden.

Zingen 562: 1 en 2

Lucas 23:33-43

33 Aangekomen bij de plek die de Schedelplaats heet, werd hij gekruisigd, samen met de twee misdadigers, de een rechts van hem, de ander links. 34 Jezus zei: ‘Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.’ De soldaten verdeelden zijn kleren onder elkaar door erom te dobbelen. 35 Het volk stond toe te kijken. De leiders hoonden hem en zeiden: ‘Anderen heeft hij gered; laat hij nu zichzelf redden als hij de messias van God is, zijn uitverkorene!’ 36 Ook

de soldaten dreven de spot met hem, ze gingen voor hem staan en boden hem zure wijn aan, 37 terwijl ze zeiden: ‘Als je de koning van de Joden bent, red jezelf dan!’ 38 Boven hem was een opschrift aangebracht: ‘Dit is de koning van de Joden’. 39 Een van de gekruisigde misdadigers zei spottend tegen hem: ‘Jij bent toch de messias? Red jezelf dan en ons erbij!’ 40 Maar de ander wees hem terecht met de woorden: ‘Heb jij dan zelfs geen ontzag voor God nu je dezelfde straf ondergaat? 41 Wij hebben onze straf verdiend en worden beloond naar onze daden. Maar die man heeft niets onwettigs gedaan.’ 42 En hij zei: ‘Jezus, denk aan mij wanneer u in uw koninkrijk komt.’ 43 Jezus antwoordde: ‘Ik verzeker je: nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn.’

Zingen 577: 1, 2 en 3

Lucas 23:44-49

44-45 Rond het middaguur werd het donker in het hele land doordat de zon verduisterde. De duisternis hield drie uur aan. Toen scheurde het voorhangsel van de tempel doormidden. 46 En Jezus riep met luide stem: ‘Vader, in uw handen leg ik mijn geest.’ Toen hij dat gezegd had, blies hij de laatste adem uit. 47 De centurio zag wat er gebeurd was en loofde God met de woorden: ‘Werkelijk, deze mens was een rechtvaardige!’ 48 De mensen die voor het schouwspel samengekomen waren en de gebeurtenissen hadden gadeslagen, keerden terug naar huis, terwijl ze zich op de borst sloegen. 49 Alle mensen die Jezus gekend hadden waren op een afstand blijven staan, ook de vrouwen die hem vanuit Galilea gevolgd waren en alles hadden zien gebeuren.

Zingen 576b: 1, 3 en 4

Lucas 23:50-56a

50-51 Er was ook een man die Josef heette en afkomstig was uit de Joodse stad Arimatea. Hij was een raadsheer, een goed en rechtvaardig mens, die de komst van het koninkrijk van God verwachtte en niet had ingestemd met het besluit en de handelwijze van de raad. 52 Hij ging naar Pilatus en vroeg hem om het lichaam van Jezus. 53 Nadat hij het lichaam van het kruis had gehaald, wikkelde hij het in linnen doeken en legde het in een rotsgraf dat nog nooit was gebruikt. 54 Het was de voorbereidingsdag, de sabbat was bijna aangebroken. 55 De vrouwen die met Jezus waren meegereisd uit Galilea, volgden Josef naar het graf om het te bekijken en om te zien hoe Jezus' lichaam er werd neergelegd. 56 Daarna gingen ze naar huis en bereidden ze geurige olie en balsem.

Zingen 590: 1, 2, 3, 4 en 5

De paaskaars wordt gedooft en uitgedragen

Moment van stilte

Muziek

Johann Sebastian Bach (1685 - 1750):

‘Adagio ma non tanto’, uit Sonate V in e-klein (BWV 1034)

DE GEBEDEN

Voorbeden *elke bede gezongen beantwoord met:*
(refrein lied 547, ‘Met de boom des levens’)

Beklag Gods *gemeente gaat staan*

Het Beklag Gods is de litanie van de Goede Vrijdag, waarin God zich beklagt over zijn volk dat Hem in de steek heeft gelaten. Deze klacht – ontleend aan de profeet Micha – is gericht tot de gemeente die op Goede Vrijdag bijeen is om te vieren.

We bidden dit gebed vandaag in de bewerking van Sytze de Vries, te vinden in het Liedboek (585) en hier aangepast voor de beurtspraak.

voorg. Waar was jij, toen men Hem gekruisigd had?

allen ERBARM U, GOD!

voorg. Waar was jij, toen men Hem hing aan het hout?

allen ERBARM U, GOD, ERBARM U!

voorg. Waar was jij, toen de zon niet langer wilde schijnen?

allen HEILIGE GOD, ERBARM U!

voorg. Waar was jij, toen Hij in zijn graf gelegd werd?

allen STERKE GOD, ERBARM U!

voorg. Waar was jij, toen Hij uit de doden opstond?

allen BARMHARTIGE GOD, ERBARM U!

voorg. Waar was jij?

Honger heb ik geleden: gaf jij mij toen te eten?

allen WANNEER DAN HEER?

voorg. Dorst heb ik gehad: liet jij mij toen drinken?

allen WANNEER DAN HEER? ERBARM U!

voorg. Ooit was ik een vreemdeling: gaf jij mij onderdak?

allen WANNEER DAN HEER?

HEILIGE GOD, ERBARM U!

voorg. Toen ik was uitgekleeft: bedekte jij mijn schande?

allen WANNEER DAN HEER?

STERKE GOD, ERBARM U!

voorg. En toen ik ziek was: heb jij mij toen opgezocht?

allen WANNEER DAN HEER? ERBARM U!

voorg. Ooit zat ik opgesloten: kwam jij naar mij toe?

allen WANNEER DAN HEER?

voorg. Alles wat je niet voor één der minsten gedaan hebt,
heb je ook Mij niet gedaan!

allen ERBARM U, ERBARM U!

voorg. Waar was jij?

Slotzang 574: 1, 2 en 3

Slotgebed en Onze Vader

voorg. Alles was gebeurt
op deze wereld
en in ons leven
valt niet samen
met uw wil,
maar wordt wel omsloten
door uw macht:
voed ons vertrouwen,
Heer onze God.

allen ONZE VADER...

We verlaten in stilte de kerk.

Deze dienst wordt voortgezet op Stille Zaterdag.

Aan de dienst werd meegewerkt door:

liturg: René Venema

ouderling van dienst: Bas van Velzen

diaken van dienst: Astrid Krispijn

Muzikale medewerking:

Maarten Boonstra, orgel

Chris de Jonge, hobo

Diensten in de komende dagen:

- **Paasavond, 20 april, 20.30 uur**

Voorganger: René Venema, predikant De Verbinding

Muzikale medewerking:

Cantorij Vredeskerk, o.l.v. Maarten Boonstra

Henny Visscher-Roersen, orgel

- **Pasen, 21 april, 10.00 uur, dienst van Schrift en Tafel**

Voorganger: René Venema, predikant De Verbinding

Muzikale medewerking:

Dawwagiem, o.l.v. Peter Groot

Henny Visscher-Roersen, orgel

Voor de jongste kinderen is er kinderkerk